

VÄRLDS

HORISONT.

SVENSKA FN-FÖRBUNDET | EN BÄTTRE VÄRLD | NUMMER 4 2014

EN
BÄTTRE
VÄRLD

FN-förbundet
UNA SWEDEN

"Islamiska staten"
Miljontals hotas
av extremister

SIDAN 8

MR-kämpe
Årets FN-vän

SIDAN 17

MÄNSKLIG SÄKERHET

Viktig vision i turbulent tid

Foto: FN/Mark Gatten

Smältande is på Grönland är en effekt av den globala uppvärmningen.

NY SYNTESRAPPORT FRÅN IPCC

I november kom FN:s klimatpanel IPCC med sin första stora sammanställning över klimatet sedan 2007. Rapporten är panelens femte s k syntesrapport och bygger på tidigare publicerade delrapporter.

IPCC slår fast att det går att begränsa den pågående uppvärmningen till två grader men betonar att handlingsutrymmet snabbt krymper. De globala utsläppen behöver minska med 40-70 procent till 2050 och år 2100 behöver utsläppen vara närmare noll.

Läs mer på www.ipcc.ch.

HÖGNIVÅPANEL GRANSKAR FN-STYRKOR

Världen förändras och FN:s fredsoperationer måste förändras med den ifall de ska förbli nödvändiga och effektiva verktyg för internationell fred och säkerhet. Det sa

FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon när han den 31 oktober tillkännagav att han tillsatt en ny högnivåpanel för att titta närmare på FN:s fredsbevarande styrkor.

Den nyinrättade panelen består av 14 medlemmar och leds av Jose Ramos-Horta från Östtimor. Den kommer att göra en genomgripande bedömning av tillståndet i FN:s fredsoperationer idag och av de behov som finns för framtiden. Panelens rapport kommer att vara färdig till generalförsamlingens öppnande i september 2015.

KRAFTTAG MOT BARNARBETE I LATINAMERIKA

Barnarbete stod högt på agendan vid en ILO-konferens i Peru i oktober där 25 länder i regionen Latinamerika/Västindien deltog. Av de 12,5 miljoner barn som beräknas arbeta i Latinamerika och Västindien finns hela 9,5 miljoner i riskfyllda arbeten enligt ILO (FN:s organ för sysselsättnings- och arbetslivsfrågor).

Vid konferensen lanserades ett nytt initiativ för att stödja insatser mot barnarbete och nå målet att helt utrota barnarbete i regionen till 2020. Initiativet ingår i ett program för att hjälpa 168 miljoner barn och ungdomar runt om i världen som drabbats av gisslet med barnarbete.

Idén att Latinamerika och Västindien kan bli den första regionen av utvecklings-

länder som blir kvitt barnarbete kommer från den tredje globala konferensen om barnarbete som hölls 2013.

NYA LÄNDER I SÄKERHETSRADET

FN:s generalförsamling har valt Angola, Malaysia, Nya Zeeland, Spanien och Venezuela till nya medlemmar av säkerhetsrådet under två års tid från den 1 januari 2015. Av säkerhetsrådets 15 medlemmar är fem permanenta (Frankrike, Kina, Ryssland, Storbritannien och USA). Till de övriga tio platserna väljs fem nya länder varje år. Chile, Jordanien, Litauen, Nigeria och Tchad sitter kvar i rådet ytterligare ett år.

Sverige kandiderar till en plats i FN:s säkerhetsråd 2017-18.

KONVENTIONEN MOT TORTYR 30 ÅR

30-årsdagen av FN:s konvention mot tortyr bör användas som ett tillfälle att öka ansträngningarna för att få fler länder att ansluta sig till konventionen. Det framhölls i ett uttalande från FN:s kontor för de mänskliga rättigheterna i november.

Konventionen mot tortyr och annan grym, omänsklig eller förnedrande behandling eller bestraffning antogs den 10 december 1984. I dagsläget har 156 stater ratificerat den.

Ge bort en **julklapp** som gör skillnad. Tillsammans förändrar vi liv.

100 kr

Handgjorda armband från Namibia

50-300 kr

Gåvokort

100 kr

Vinetiketter 2-pack

REKORD I KATASTROFER

VÄLKOMMEN TILL VIKTIG LÄSNING

Vi gör skillnad. Vi skapar en bättre värld genom att varje dag arbeta för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Som medlem och bidragsgivare skapar du hopp och räddar liv. Nu och i framtiden.

Världshorisont
Svenska FN-förbundet
Box 15115, 104 65 Stockholm
Tel: 08 – 462 25 40, Fax: 08 – 641 88 76
E-post: varldshorisont@fn.se
Webb: www.fn.se/varldshorisont
Twitter: [varldshorisont](https://twitter.com/varldshorisont)

Redaktör: AnnaLena Karlsson Andrews
Praktikant: Caroline Richardsson
Ansvarig utgivare: Linda Nordin
Layout: Tomorro, Tryckeri: Tellogruppen AB
Annonssäljare: Elisabeth Tingdal,
031 – 84 21 82, elisabeth@lira.se
För ej beställt material ansvaras ej.
Artikelförfattarna svarar själva för innehållet i respektive artikel. För frilansmaterial ingår publicering både i tidningen och på FN-förbundets webbplats.

Världshorisont utges av Svenska FN-förbundet.
ISSN 0042-2134
Prenumerationspris:
230 kr (helår, 4 nr)
PlusGiro: 50990-1

#4

Omslagsbild: En palestinsk pojke står i resterna av en byggnad som raserats under den israeliska offensiven mot Gaza sommaren 2014. Foto: FN/Shareef Sarhan

2014 går mot sitt slut och vi kan se tillbaka på ett år då antalet humanitära katastrofer slog rekord och det globala politiska klimatet förändrades till det sämre. I juni meddelade FN:s flyktigorgan UNHCR att antalet flyktingar i världen överskridit 50 miljoner – det högsta någonsin sedan andra världskriget. Och hoten mot människors säkerhet handlar inte bara om krig och fysiskt våld – fattigdom, hunger och epidemier är andra allvarliga och storskaliga hot mot miljontals människor i världen.

Mänsklig säkerhet är ett spännande begrepp eftersom det sätter upp en vision för våra samhällen och vår värld som spänner över hela bredden av FN-frågor. Det kan appliceras på individer så väl som på hela befolkningsgrupper. Målet är att skapa samhällen där människor kan leva i värdighet, utan rädsla eller nöd. I ett land som Sverige uppnås visionen i hög grad medan de största utmaningarna mot mänsklig säkerhet infinner sig i situationer av konflikt och katastrofer av olika slag. Ebola-epidemin i Västafrika och extremistgruppen IS i Irak och Syrien är två aktuella exempel på företeelser som allvarligt hotar många människor.

”När människor känner sig hotade är det vanligt att man sluter sig inom sin grupp och börjar tänka i termer av ’vi och dem’. Vi får inte falla i den fällan”, sa FN:s vice generalsekreterare Jan Eliasson när han nyligen besökte Sverige.

I stället menar han att samarbete över olika gränser är lösningen i dagens globaliserade värld. Samhällen som öppnar sig mot omvärlden blir mer harmoniska och fredliga, menade han vidare, och han underströk vikten av att arbeta parallellt för fred, utveckling och mänskliga rättigheter. Resultatet blir en hög grad av mänsklig säkerhet – till gagn för individen, samhället och världen.

Redaktör AnnaLena Karlsson Andrews
annalena.karlsson.andrews@fn.se

I DET HÄR NUMRET

4 Mänsklig säkerhet: äntligen råder enighet om hur begreppet ska tolkas	15 FN-förbundets seminarium inför FN-dagen belyste läget i Syrien och Irak
7 Könstymning, barnåktenskap, arbete: många hot mot flickors säkerhet	17 Thomas Hammarberg kammade hem utmärkelsen Årets FN-vän 2014
8 Reportage från norra Irak där närmare två miljoner människor är på flykt	18 Stockholmaren Sonja Gardefjord fick pris som Årets FN-supporter
11 Faktablad om skyldighet att skydda – Responsibility to Protect	20 Så här firades FN-dagen: ett urval rapporter från landets FN-föreningar

Krig och katastrofer för med sig en rad hot mot människors säkerhet. På bilden vaccineras flyktingbarn i södra Darfur, Sudan, mot polio.

Mänsklig säkerhet

– ny måttstock för samhällsutveckling

I år fyller begreppet ”mänsklig säkerhet” – human security – 20 år. Efter omfattande diskussioner råder idag enighet om hur det ska tolkas.

Mänsklig säkerhet lanserades för 20 år sedan som ett nytt begrepp inom ramen för FN:s arbete för säkerhet. Det introducerades i FN:s utvecklingsprogram UNDP:s årliga rapport om mänsklig utveckling och banade väg för en omdefiniering av säkerhetsbegreppet.

– Det var insikten om att säkerhet innefattar mycket mer än vad som kan åstadkommas med militär styrka som var konceptets ursprung. Man förstod att territorial säkerhet inte var tillräcklig för att garantera individers säkerhet. Av detta följde ett behov att bredda begreppet,

säger Huw Beynon, handläggare på enheten för mänsklig säkerhet vid FN-sekretariatet i New York.

Det nya sättet att se på säkerhet uppstod i kölvattnet av kalla kriget som ett sätt att länka samman olika humanitära, sociala och ekonomiska

frågor för att lindra mänskligt lidande och säkerställa trygghet. Säkerhetsetiketter började sättas på områden som tidigare inte ansågs ha något med säkerhet att göra.

– Det blev en förskjutning av vad som kallas för säkerhet i och med insikten om att miljö, utbildning, vård, ekonomi och andra politikområden är sammanlänkade med säkerhet. Utgångspunkten för all säkerhetspolitik blev människan och hennes rättigheter, förklarar Helena Vazquez, expert på säkerhets- och utvecklingsfrågor vid Folke Bernadotteakademien.

Hon menar att säkerhet började betraktas som vilken service som helst som stater ska leverera.

SÄKERHET FÖR ALLA

– Traditionellt har säkerhetspolitiken fokuserat på länders säkerhet. Men många ansåg det orimligt att länder kunde begå övergrepp mot sin egen befolkning och sedan kräva att ingen annan skulle lägga sig i. Då skapades begreppet mänsklig säkerhet. Det handlar alltså om säkerhet för alla personer som bor i ett land – i motsats till staters säkerhet, säger Sigrún Rawet, chef för konfliktgruppen på Utrikesdepartementets enhet för säkerhetspolitik.

– När människor och samhällen utsätts för våld eller hot om våld går utvecklingen om intet. Konflikt och postkonfliktländerna är ett tydligt exempel på detta. Därför har Sverige drivit frågan om frihet från våld i post 2015-agendan*, tillägger hon.

Under åren efter dess introduktion var begreppets innebörd ett stort debattämne i bl a medlemsstater och den akademiska världen, berättar Huw Beynon. Vad ingick i det? Och vad skulle det innebära för medlemsstaterna?

Debatten uppstod ur olika tolkningar av begreppet. Vissa ansåg det vara specifikt ämnat för att behandla frågor om medborgarliga och politiska rättigheter och rättssäkerhet. Andra menade att det var ett verktyg för att hantera svåra brott som krigsförbrytelser och folkmord. Sedan

fanns det ett vidare synsätt som kopplade begreppet till globala företeelser som globaliseringen och utvecklingsfrågor.

– Den bredare tolkningen rör t ex livsmedelssäkerhet medan det snävare begreppet fokuserar på skydd från direkt våld. Alla dessa synsätt riktar ljuset mot det direkta våldets större sammanhang och sammansättning. Det är inte bara krig som skapar bristande säkerhet, det finns också våld i en rad andra sammanhang, förklarar Peter Wallensteen, professor i freds- och konfliktkunskap vid Uppsala universitet.

När begreppet introducerades 1994 sades det vila på två grundvalar: "frihet från rädsla" och "frihet från nöd". Under 90-talets debatter lades även "frihet att leva ett värdigt liv" till. Dessa tre friheter, som har sin grund i FN-stadgan, har kommit att representera målet vad gäller arbetet för mänsklig säkerhet idag.

SJU DIMENSIONER

UNDP-rapporten hade vid lanseringen av begreppet också räknat upp sju grundläggande dimensioner där mänsklig säkerhet bör råda, nämligen ekonomi, samhälle, hälsa, miljö, politik, mat och personlig säkerhet.

I september 2012 antog FN:s generalförsamling enhälligt resolution 66/290 där både de grundläggande friheterna och de sju dimensionerna finns bland huvuddragen. Resolutionen är en viktig milstolpe då den anger en gemensam definition av vad mänsklig säkerhet omfattar. I och med att den antogs försvann mycket av den osäkerhet som tidigare rått p g a att begreppet av många ansetts vara

Mänsklig säkerhet är ett brett begrepp som handlar om att skapa samhällen där människor kan leva i värdighet, utan rädsla eller nöd. De områden som enligt FN:s definition omfattas är ekonomi, samhälle, politik, hälsa, miljö, mat och personlig säkerhet.

abstrakt. Flera medlemsstater ställde sig efter detta bakom ansträngningarna med att utveckla arbetet på området.

AKTÖRER INOM FN

Arbetet med att främja mänsklig säkerhet har inom FN bl a bedrivits av FN:s fond för mänsklig säkerhet (*UN Trust Fund for Human Security*) som grundades 1999, Kommissionen för mänsklig säkerhet som skapades 2001 och FN:s enhet för mänsklig säkerhet som etablerades 2004. Vidare samarbetar 13 stater – Nätverket för mänsklig säkerhet – för att utveckla tänkandet på området.

– Mänsklig säkerhet ser till helheten vad gäller människors välbefinnande och vilar på fyra grundprinciper: den sätter människan i centrum, tar hänsyn till sammanhanget och är heltäckande samt förebyggande, säger Huw Beynon.

Han lyfter fram det pågående arbetet med utvecklingsagendan post 2015 för att illustrera mervärdet av mänsklig säkerhet.

– De indikatorer som använts för att mäta framstegen kring millenniemålen visar oftast på makroekonomiska och makrosociala förhållanden på nationell

Foto: FN/Sylvain Liechi

I april och maj 2014 utvisades över 130 000 personer som befann sig i Republiken Kongo (Brazzaville) men är medborgare i Demokratiska Republiken Kongo. Utvisningarna resulterade i en akut humanitär kris, bl a i transittätet Maluku utanför Kinshasa.

En anställd vid FN:s mission i Liberia (UNMIL) får sin kroppstemperatur kontrollerad innan han släpps in till ett möte med Hervé Ladsous, chef för FN:s fredsbevarande styrkor, i stadshuset i Monrovia. Ladsous besökte landet i september med anledning av ebolautbrottet.

nivå. Sådan generell statistik kan dölja verkligheten för marginaliserade grupper regionalt och lokalt. Att inte ta itu med sådana ojämlikheter kan ha förödande konsekvenser för säkerheten i ett land.

Vad detta innebär i praktiken är att insatser skräddarsys efter varje situations unika förutsättningar.

– Mänsklig säkerhet är en komplex fråga som inte kan uppnås av en ensam organisation. Arbetssättet samlar olika aktörer, vilket leder till mer lyckade och kostnads-effektiva insatser, berättar Huw Beynon.

PLATTFORM FÖR UTVECKLING

I ett tal under FN:s plenarmöte om mänsklig säkerhet 2012 sammanfattade FN:s tidigare vice generalsekreterare Asha-Rose Mígiro andemeningen i begreppet såhär:

Mänsklig säkerhet betyder mat på bordet för en hungrig familj. För en flykting är mänsklig säkerhet en fristad. För en kvinna i ett konflikttrabbat område står mänsklig säkerhet för skydd från fara. För ett barn som lever i fattigdom är mänsklig säkerhet möjligheten att få en utbildning.

Helena Vazquez säger att poängen med mänsklig säkerhet är att begreppet levererar en plattform på vilken man kan driva samhället vidare.

– Det är människor och inte stats-strukturer som ett samhälle byggs på. Utgår man bara från statens behov så missar man vilka behov människan har. Om man inte tillgodoser människors säkerhet kan staten braka ihop, som i Libyen, Egypten och Syrien.

Hon tar upp begreppet skyldighet att skydda, som återopades när beslutet togs

att inter文enera i Libyen 2011. Hon menar att skyldighet att skydda tar sin utgångspunkt i mänsklig säkerhet och hon trycker på det faktum att båda begreppen sätter människans säkerhet i centrum.

SKYLDIGHET ATT SKYDDA

Skyldighet att skydda antogs av världens länder i FN 2005 och är en folkrättslig doktrin som bl a innebär att världssamfundet får större möjlighet att ingripa när folkgrupper utsätts för allvarliga förbrytelser och den egna staten inte vill eller kan skydda dem. Helena Vazquez menar att skyldighet att skydda går hand i hand med mänsklig säkerhet då båda fokuserar på utsatta människors situation och sätter mindre fokus på enskilda regeringars rättigheter.

Huw Beynon framhåller däremot att mänsklig säkerhet och skyldighet att skydda är två åtskilda begrepp. Han poängterar att mänsklig säkerhet, till skillnad från skyldighet att skydda, omfattar mycket mer än fysisk säkerhet. Vidare slår han fast att man har misslyckats med att etablera mänsklig säkerhet om det kommer till en punkt där man måste vända sig till säkerhetsrådet för att kunna applicera skyldighet att skydda.

– Skyldighet att skydda rör grova brott såsom folkmord och etnisk rensning medan mänsklig säkerhet stärker relationen mellan staten och samhället genom att säkra sådant som hälsa, utbildning, infrastruktur, miljö- och matsäkerhet, säger han.

Peter Wallenstein är inne på samma linje.
– Mänsklig säkerhet kan sägas ställa

upp mål för hur samhällen och världen borde utvecklas, medan skyldighet att skydda anger tillfällen där kollektiva åtgärder kan krävas för att skydda människor i akuta lägen.

AVGÖRANDE FRÅGA

FN:s enhet för mänsklig säkerhet leder det praktiska arbetet med att främja mänsklig säkerhet globalt. I enhetens strategiska plan beskrivs frågan som "avgörande för FN:s arbete för att minska sannolikheten att konflikter blossar upp och för att övervinna hindren för hållbar utveckling samt främja mänskliga rättigheter för alla".

– Vi administrerar FN:s fond för mänsklig säkerhet och genom den finansieras över 216 projekt i världen som bedrivs av FN-kontor i fält och lokala partners. Vidare bedriver vi kampanjarbete för att informera om mänsklig säkerhet, berättar Huw Beynon.

Även om merparten av projekten äger rum i utvecklingsländer betonar han att mänsklig säkerhet kan appliceras på vilken situation som helst och att FN:s arbete på området inte enbart riktar sig till utvecklingsländer.

– Vi samarbetar kontinuerligt med medlemsstater, Nätverket för mänsklig säkerhet och den akademiska världen för att fortsätta utveckla begreppet.

STOL MED TRE BEN

Mänsklig säkerhet är sammanlänkad med FN:s huvudarbetsområden: mänskliga rättigheter, fred och utveckling. Enligt Huw Beynon är de tre "kärnfriheterna" frihet från nöd, frihet från rädsla och frihet att leva ett värdigt liv beroende av varandra. Han understryker att avsaknaden av en av friheterna hotar den mänskliga säkerheten även där de andra två finns.

– Mänsklig säkerhet är som en stol med tre ben. Fattas ett av benen så fungerar inte stolen.

Med blott 20 år på nacken är mänsklig säkerhet fortfarande ett ungt begrepp. Än krävs det mycket arbete för att öka förståelsen för och användningen av begreppet samt för att integrera det i FN:s arbete, sammanfattar han.

■ Maria Kabatanya, frilansjournalist

**"Post 2015" kallas den nya globala utvecklingsagenda som ska ta vid då arbetet med millenniemålen upphör i december 2015.*

En protestmarsch i Nigerias huvudstad Lagos till stöd för de över 200 skolflickor som i april rövades bort av extremistgruppen Boko Haram.

orsakerna bland fattiga flickor i åldern 15-18 år, säger Linda Nordin.

Barnnäktenskap bland flickor är procentuellt vanligast i Niger men i Bangladesh sker flest barnnäktenskap där flickan är under 15 år. I Indien finns det största antalet av världens alla barnbrudar. Sambandet mellan barnnäktenskap och fattigdom är tydligt. Linda Nordin menar att särskilda insatser riktade mot marginaliserade flickor är ett måste för att öka deras säkerhet.

KRIG OCH KONFLIKT

När det gäller krig och konflikter har säkerhetsrådet antagit ett antal viktiga resolutioner som ska öka skyddet för flickor och kvinnor och stärka deras röst. Främst gäller det resolution 1325 om kvinnors roll i fredsprocesser samt resolution 1820 om sexuellt våld i konflikter.

– Dessa resolutioner markerar betydelsen av flickors och kvinnors säkerhet men det kvarstår mycket arbete innan de blir till verklighet, säger Linda Nordin.

Att 17-åriga Malala Yousafzai blev årets Nobels fredspristagare visar att flickors säkerhet kommit upp på den globala agendan. Hon sköts av talibaner 2012 för sin kamp för flickors rätt till utbildning och har sedan dess blivit en viktig röst i kampen för flickors rättigheter.

Här hemma i Sverige har den nya utrikesministern Margot Wallström lovat att driva en feministisk utrikespolitik, med fokus på FN:s agenda för kvinnor, fred och säkerhet.

■ Maria Kabatanya, frilansjournalist

Särskilda insatser krävs för att säkerställa flickors säkerhet

“Vi kan inte uppnå en anständig värld förrän vi upphört med alla former av ojämställdhet”. Det sa FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon i ett tal om kvinnor och flickors ställning i världen tidigare i år.

Runtom i världen finns strukturer som gör att flickor är speciellt utsatta. FN-förbundets generalsekreterare Linda Nordin ser många allvarliga och storskaliga hot mot flickors säkerhet idag, däribland diskriminering, ojämställdhet, fattigdom, barnnäktenskap, brist på utbildning, sexuellt våld, människohandel och könsstympning. Trots dessa hot tar global, nationell och lokal politik sällan hänsyn till flickors ut-satthet, enligt Linda Nordin.

– Det är därför viktigt att uppmärks-

samma flickors säkerhet i arbetet för att trygga mänsklig säkerhet, säger hon.

DRABBAR EXTREMT MÅNGA

Barnnäktenskap är en speciellt allvarlig fråga och drabbar ett extremt stort antal flickor. Idag finns 700 miljoner flickor och kvinnor i världen som gift sig före sin 18-årsdag. Av dem var mer än var tredje under 15 år när hon blev barnbrud.

– Barnnäktenskap leder ofta till social isolering samt minskade möjligheter till utbildning och arbete. De tonårsgraviditeter som blir resultatet utsätter flickor för enorm fara då deras kroppar inte är färdigutvecklade. Graviditet och förlossning är bland de vanligaste döds-

Stöd arbetet för flickor!

I Afarregionen i nordöstra Etiopien är barnnäktenskap mycket vanligt och andelen flickor och kvinnor som blivit könsstympade är stor. Båda sedvänjorna utgör allvarliga hot mot flickors liv, hälsa och rättigheter. Svenska FN-förbundets kampanj Flicka syftar till att öka kunskapen om flickors utsatta situation i världen och till att stödja ett utvalt projekt som stärker flickors rättigheter och möjligheter. De pengar som samlas in kanaliseras i dagsläget via stiftelsen FN-fonden till FN:s

befolkningsfond UNFPA och dess arbete med att förhindra barnnäktenskap, kvinnlig könsstympning och andra skadliga sedvänjor i Afarregionen. Verksamheten involverar alla samhällsgrupper. Genom utbildning, dialog och nätverksarbete påverkas normer och traditioner och både åsikter och beteenden förändras.

Din hjälp behövs!

Ge en gåva på pg 90 00 79-5 eller skänk 50 kr genom att SMS:a FLICKA till 72 909.

Stöd Flicka

Köp årets julgåva! Se baksidan på tidningen för mer information.

Miljontals människor hotas av extremister

Flyktinglägret Bajid Kandal i Dohuk-distriktet är ett av 21 läger som existerar eller är under uppbyggnad i irakiska Kurdistan. Ytterligare fem planeras.

Den s k Islamiska statens (IS) framfart under året har tvingat 1,8 miljoner irakier på flykt. FN står inför stora utmaningar i sitt arbete med att bistå flyktingarna. Säkerheten för miljontals människor är i händerna på extremisterna.

Tårarna rinner längs 38-åriga åttabarnsmamman Khokhe Namr Alis kinder när hon kysser sin 20-åriga dotter Barans idkort. Baran dödades av den militanta jihadist-gruppen IS ("Islamiska Staten"). Nu är familjen på flykt.

– Jag orkar inte tänka på hur vi ska få mat eller hur mina barn ska få utbildning. Jag vill bara att rättvisa ska skipas, säger Khokhe.

PÅ FLYKT FRÅN IS

Vi befinner oss på en ödetomt i Erbil, huvudort i de autonoma kurdiska områdena i nordöstra delen av Irak. Sedan mitten av augusti bor Khokhe och hennes familj i ett skjul och två

arbetsbodar tillsammans med tre andra familjer. De är några av de 1,8 miljoner människor som har blivit internflyktingar i Irak sedan början av 2014. De flesta har flytt undan IS framfart.

I början av året blev närmare 400 000 människor flyktingar när strider utbröt i Anbar-provinsen. I juni flydde hundratusentals människor, framförallt till de kurdiska områdena, när IS intog Iraks näst största stad Mosul. Den tredje augusti kom IS till Khokhes hemstad Sinjar.

– Vårt hus träffades av en bomb och min dotter skadades svårt. Vi tog henne till sjukhuset. När IS kom dit tvingade de sjuksköterskorna att avbryta behandlingen och hon förblödde, säger Khokhe.

IS mål är att etablera ett strängt islamistiskt kalifat. Organisationen går brutalt fram mot dem som inte köper deras tolkning av islam. Religiösa minoriteter får ultimatumet "konvertera, betala skyddsskatt eller dö". Khokhe, liksom de flesta i Sinjar, tillhör den religiösa minoritetsgruppen yazidier. Rapporter om mord och kidnappningar när IS intog Sinjar har duggat tätt.

– Vi flydde med tiotusentals andra yazidier till Sinjar-berget. Vi var fast där i tio dagar utan mat och vatten, säger Khokhe.

IS omringade berget. Hjälporganisationer kunde inte nå flyktingarna landvägen. Samtidigt intog IS den övervägande kristna Nineveslätten. Hundratusentals

flydde till irakiska Kurdistan. När kurdiska styrkor lyckades öppna en flyktkorridor för yazidierna på Sinjar-berget strömmade ytterligare tiotusentals människor in i de kurdiska områdena som på några dagar tog emot 650 000 personer. I den kurdiska regionen fanns i november 860 000 internflyktingar utspridda på cirka 1 200 platser. De bor på byggarbetsplatser, i skolor, under bar himmel, i tältläger – varhelst det finns plats. FN-organen har stora problem att nå ut till alla.

– Vi har inte fått hjälp av någon biståndsorganisation än. Vi överlever på allmosor från folk i grannskapet, säger Khokhe.

FN-MISSION PÅ PLATS

Sedan 2003 finns FN-missionen UNAMI (*United Nations Assistance Mission for Iraq*) på plats i Irak. Dess mandat är bl a att stödja och ge råd till den irakiska regeringen samt att samordna det humanitära arbetet mellan regering, det civila samhället och ett 20-tal FN-organ. Denna dag får Khokhe besök av organisationen QANDIL som är samarbetspartner till FN:s flyktingorgan UNHCR.

– Vi kommer att se till så att familjen får ekonomisk hjälp av UNHCR, säger Balen Abdulaziz, fältskyddsobservatör på QANDIL.

QANDIL gör bl a fältstudier om behoven bland flyktingar och bygger läger för UNHCR:s räkning. Balens kollega, Dana Wso, berättar att ekonomisk hjälp kan

beviljas till de mest utsatta familjerna utanför lägren. Liksom majoriteten av flyktingbarnen får Khokhes barn ingen undervisning.

– UNICEF, FN:s barnfond, har hand om undervisningsfrågor men vi assisterar alla vi möter på fältet genom att vidarebefordra deras fall till rätt myndighet, organisation eller FN-organ, förklarar Balen.

INTERNATIONELLT BESKYDD

IS kontrollerar nu ett område av Storbritanniens storlek i Irak och Syrien.

– Vi kan tänka oss att återvända hem om IS försvinner, men enbart om vi garanteras säkerhet. Jag bryr mig inte om vem som beskyddar oss – internationella styrkor eller kurdiska peshmergasoldater – så länge det inte är den irakiska armén. Den kommer vi aldrig att lita på igen, säger Khokhe.

Vi får höra samma sak av andra flyktingar. Sedan USA invaderade Irak 2003 har landet präglats av sektaristiskt våld mellan framförallt shiiter och sunnimuslimer. Samtidigt har extremistgruppers våld mot religiösa minoriteter ökat. Hundratusentals kristna har t ex lämnat landet. På en skola i Erbil bor Georgis Habash från staden Qaraqosh tillsammans med ett par hundra andra kristna flyktingar från Ninevesläppen.

– Hoten mot kristna i Mellanöstern fanns igår, de finns idag och de kommer att finnas imorgon, säger han.

Georgis riktar blicken mot väst.

– Men jag återvänder till Qaraqosh om Ninevesläppen får autonomi under internationellt beskydd, säger han.

INGEN FRAMTIDSTRO

På FN:s högkvarter i Erbil har man inte mandat att spekulera om internationellt beskyddade fristäder. Kevin Kennedy, biträdande humanitär samordnare på OCHA (FN:s kontor för samordning av humanitära insatser) i Irak, bekräftar dock att många internflyktingar vill lämna Irak.

Åttabarnmamman Khokhe Namr Alis 20-åriga dotter Baran dödades när IS intog Sinjar i nordvästra Irak. Khokhe lever nu med sin familj på en ödetomt i Erbil.

En USA-ledd koalition har sedan början av augusti flygbombat extremistgruppen IS ("Islamiska staten") i Irak och Syrien. Vapen har via olika kanaler levererats till kurdiska styrkor för att stärka deras kamp mot organisationen. Åtgärder har i dagsläget inget mandat från FN. Säkerhetsrådet antog dock resolution 2178 i slutet av september mot bakgrund av att 13 000 utlännningar från ett 80-tal länder har anslutit sig till IS. Resolutionen förbinder FN:s medlemsländer att vidta åtgärder för att stoppa sina medborgare från att ansluta sig till gruppen. Enligt FN:s råd för mänskliga rättigheter (MR-rådet) är IS skyldig till grova MR-brott och brott mot mänskligheten. Flera av dem har visats upp på sociala medier. Bevisen mot IS som FN samlat in kan komma att användas i framtida rättegångar i Internationella brottsmålsdomstolen (ICC). Möjliga åtalpunkter är bl a brott mot krigets lagar och mot mänskligheten.

– De har mist allt och tron på att kunna leva i Irak. Säkerhetssituationen är mycket turbulent, säger han.

OCHA har fullt upp med att försöka ge flyktingarna mat och boende.

– Ingen var förberedd på att ta emot 650 000 flyktingar inom loppet av några dagar. Vi är inte ens i närheten av att kunna säga att "alla har mat och tak över huvudet". Det beror framförallt på att det inte finns tillräckligt med läger, säger Kevin.

21 läger existerar eller är under uppbyggnad. Ytterligare fem planeras. De kommer dock endast att kunna svälja lite mer än hälften av dem som är i akut behov av boende.

– Tiotusentals bor i ofärdiga byggnader som saknar väggar, men vi ska se till så att de håller värmen i vinter, säger Kevin.

Flera FN-organ är aktiva med olika typer av insatser. Världshälsoorganisationen WHO bistår med mediciner för enklare åkommor, men det saknas pengar för att behandla kroniska och psykiska sjukdomar som är vanligt förekommande bland flyktingarna. Världslivsmedelsprogrammet WFP förser omkring en miljon flyktingar med mat varje månad.

– Eftersom flyktingarna är så utspridda var det problematiskt att dela ut mat regelbundet i början, men nu får varje

familj matpaket som räcker en månad. Det är effektivare än daglig matdistribution, säger Kevin.

GOTT SAMARBETE

Kevin beskriver FN:s samarbete med icke-statliga organisationer och den lokala kurdiska regeringen som utmärkt.

– Lokalbefolkningen har visat stor gästvänlighet och generositet. Det har underlättat mycket för oss, men samtidigt innebär det stora antalet flyktingar en enorm press på infrastrukturen och ekonomin, säger Kevin. Hundratusentals flyktingar bor t ex i skolor vilket har skjutit fram skolstarten.

– Och den lokala regeringen är mitt uppe i ett krig mot IS. Det tar mycket tid och resurser, säger Kevin. Fronterna flyttar sig ideligen.

– Områdena som vi kan arbeta i förändras ofta på grund av säkerhetssituation. Det har stora konsekvenser för vårt

humanitära arbete, säger Kevin.

FN klassar IS som en terroristorganisation och har ingen kontakt med gruppen. Det är nästan omöjligt att arbeta i IS-kontrollerade områden. Där är människors säkerhet helt i händerna på IS. I Anbar-provinsen i västra Irak, som till stor del kontrolleras av IS, finns t ex cirka 400 000 internflyktingar.

NYA FLYKTINGSTRÖMMAR

– Även om området kontrolleras av krafter som inte gillar oss lyckas vi i viss mån arbeta där via partnerorganisationer, men det är mycket svårt, säger Kevin.

Idag kan IS, enligt en del uppgifter, bestå av 80 000 – 100 000 krigare. Varje gång organisationen attackerar ett nytt område tvingas nya grupper på flykt.

– Vi gör vad vi kan för att förbereda oss för framtida flyktingströmmar, avslutar Kevin.

■ Text och foto: Bengt Sigvardsson

Många av flyktingbarnen lider av posttraumatisk stress. Hos FN:s samarbetspartner INTERSOS i Barika-lägrät utanför Erbil deltar 9-åriga Rahma Ahmed Salm, från Mosul, i psykosociala aktiviteter.

Stöd FN:s arbete i och omkring Syrien!

Den s k Islamiska staten har varit en starkt bidragande orsak till det långa kriget i Syrien och ligger bakom en stor del av våldet mot civilbefolkningen. Dess framryckningar drabbar oskyldiga människor i hela regionen. Organisationen dödar, kidnappar och våldtar försvarslösa civila där den drar fram. Fram till idag har över

tio miljoner människor tvingats på flykt inom och omkring Syrien som en följd av den fleråriga konflikten och IS utbredning.

FN bedriver humanitärt arbete i flera länder där IS drar fram. Genom detta arbete, som är beroende av frivilliga medel, kan

man nå flyktingar och förse dem med det allra nödvändigaste. Mat, skydd och kläder behöver distribueras, inte minst för att människor ska överleva vintern. FN:s livsmedelsprogram, WFP, är ett av FN-organen som är på plats. Just nu utökar man sin verksamhet i regionen och räknar med att nå sju miljoner flyktingar med matbistånd.

FN-förbundet samlar in pengar för att stötta FN:s arbete i Syrien och i närområdet. Du kan vara med i det arbetet och göra skillnad! Läs mer om insatserna på www.fn.se/syrien

sms:a
SYRIEN till 72 909
och skänk
50:-

Foto: WFP/Abner Elia

50kr	=		1 vecka
125kr	=		1 vecka
250kr	=		2 veckor

Med hjälp av matransoner från WFP tillagas varm mat åt flyktingar i Jaramanah i Syriens huvudstad Damaskus.

FN

FAKTA.

Foto: FN/Catane Ijema

SKYLDIGHET ATT SKYDDA

I Centralafrikanska republiken kan delar av befolkningen ha utsatts för etnisk rensning och folkmord. Bilden är från ett flyktingläger i huvudstaden Bangui.

Viktig princip hindras av vetomakter

Vid ett toppmöte i FN 2005 enades världens länder om en ny folkrättslig princip: skyldighet att skydda eller *Responsibility to Protect* ("RtoP"). Syftet var att ge världssamfundet större möjlighet att ingripa för att förebygga och skydda civilbefolkningar från folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten.

Att rädda kommande generationer undan krigets gissel var redan från starten en av FN:s huvuduppgifter. Men världens konflikter och förståelsen för vad säkerhet innebär har förändrats sedan FN bildades. Idag utspelar sig många konflikter inom stater i stället för mellan dem och civilbefolkningen drabbas ofta i mycket hög grad. I många fall har civila dödats systematiskt, ibland på uppmaning av landets regering.

Afrika har i stor utsträckning drabbats

av konflikter och problematik av detta slag, t ex i Rwanda, Somalia, Sierra Leone, Liberia, DR Kongo och Uganda, men vi har också sett det i Europa på Balkan under 1990-talet. Vid slutet av 1990-talet stod det klart att FN och dess medlemsländer inte kunde leva upp till organisationens syfte att bibehålla fred och skydda civila. En diskussion inleddes som utgick från individers och samhällens säkerhet till skillnad från den traditionella uppfattningen att det är

statsuveräniteten och staters rättigheter som ska värnas.

Diskussionen grundar sig i en paradox som har sina rötter i utformningen av FN-systemet. Å ena sidan har vi gång på gång sett hur stater misslyckats med att skydda civila och ibland t o m har attackerat sin egen befolkning. Å andra sidan bygger FN och dess konflikthantering just på staters suveränitet och på att denna ska respekteras. FN får enligt stadgan bara ingripa när det finns ett hot mot

Fot: Bengt Sjöstrand

Den extremistiska milisen Islamiska staten går hårt fram mot religiösa minoriteter. I norra Irak har tiotusentals yazidier tvingats fly sina hem. På bilden sitter yazidiska barn i ett tält i ett flyktingläger i irakiska Kurdistan.

internationell fred och säkerhet, inte så länge en väpnad konflikt äger rum inom ett lands gränser. Detta har resulterat i att människor länge kunnat utsättas för grova övergrepp såsom tvångsförflyttning, sexuellt våld och avrättningar medan världssamfundet fått se på utan legitimitet att ingripa.

ICISS-KOMMISSIONEN

FN:s dåvarande generalsekreterare Kofi Annan såg dilemmat och uppmanade medlemsländerna att komma med en lösning. Kanadas regering antog utmaningen och tillsatte 1999 en internationell kommission, ICISS (*International Commission on Intervention and State Sovereignty*). Den presenterade sitt förslag till lösning i december 2001 i en rapport där den myntade begreppet *skyldighet att skydda* (*Responsibility to Protect*). ICISS hade kommit fram till att statssuveränitet måste komma till ett pris i form av en skyldighet gentemot den egna befolkningen, nämligen skyldigheten att beskydda invånarna ifrån de allra grövsta brotten såsom de omnämns i Romstadgan: folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten.

I rapporten från ICISS-kommissionen delades skyldighet att skydda upp i tre delar: *skyldighet att förebygga*, *skyldighet att reagera* och *skyldighet att återupp-*

bygga. I kommissionens förslag ingick även genomarbetade kriterier som tacklade viktiga och svåra problem som t ex hur man ska avgöra när det är rätt att ingripa militärt i en konflikt, hur man vet att man försökt med alla fredliga medel innan man överväger militära verktyg och vad det ska finnas för möjligheter att agera i de fall då säkerhetsrådet är låst på grund av vetorätten.

VÄRLDSTOPPMÖTET 2005

Begreppet fick mycket uppmärksamhet och 2003 tillsatte Kofi Annan högnivå-panelen *High-Level Panel on Threats, Challenges and Change* som arbetade vidare med frågan. Därefter släppte han rapporterna "A more secure world" (2004) och "In larger freedom" (2005). I den sistnämnda framhöll Kofi Annan särskilt att principen om skyldighet att skydda borde antas av FN och denna rapport låg till grund för det världstoppmöte (*World Summit*) som hölls i New York i september samma år.

Det var under detta möte i FN-högkvarteret 2005 som principen om skyldighet att skydda slutligen antogs. Tack vare starkt stöd från inflytelserika länder i Sydamerika och Afrika, t ex Argentina, Chile, Rwanda och Sydafrika, var FN:s medlemsländer enade i sitt beslut. Den slutgiltiga deklarationen från

mötet presenterade dock en reviderad och något urvattnad version av ICISS-kommissionens förslag. Bakgrunden var att många stater ansåg att ICISS version i allför hög grad inkräktade på suveränitetsprincipen. Att principen kunde antas i generalförsamlingen var ändå ett betydelsefullt steg i rätt riktning då den innebar en helt ny möjlighet för FN att ingripa där civilbefolkningar utsätts för allvarliga övergrepp.

SKYLDIGHET ATT SKYDDA

Enligt deklarationen från toppmötet innebär statssuveränitet även ett ansvar, en skyldighet, att skydda befolkningen i landet från folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten. Deklarationen fastställer också världssamfundets ansvar att reagera och agera när det föreligger en stor risk för att något av dessa fyra brott kan komma att inträffa eller redan pågår. Det är fortfarande först och främst staten själv som har ansvar för att skydda den egna befolkningen, men när en befolkning är utsatt för svårt lidande – som vid något av de fyra nämnda brotten eller försök till dessa – och staten i fråga inte vill eller kan stoppa eller avvärja lidandet, då får principen om icke-inblandning ge vika för principen om det internationella samfundets skyldighet att skydda.

Principen om skyldighet att skydda är idag grundad på tre pelare:

I första hand, och i enlighet med paragraf 138 i dokumentet från världstoppmötet i New York 2005, har stater det främsta ansvaret för att skydda invånarna från folkmord, etnisk rensning, krigsbrott och brott mot mänskligheten, samt från uppsåt att begå sådana brott.

I andra hand har det internationella samfundet skyldighet att med fredliga medel uppmuntra och assistera staters arbete med att skydda invånare från dessa brott. Detta enligt paragraf 138 I från toppmötet och kapitel VI och VIII i FN-stadgan.

I sista hand, i enlighet med paragraf 139 II, har det internationella samfundet skyldighet att ingripa med alla tillgängliga medel. Om allt annat misslyckas får tvingande militära medel enligt kapitel VII i FN-stadgan användas.

FÖREBYGGANDE VIKTIGAST

Förebyggande arbete anses vara den viktigaste delen av skyldigheten att skydda. Möjligheterna att förebygga och därigenom avvärja brott bör alltid uttömmas innan en intervention övervägs, och vid fullgörandet av skyldigheterna att förebygga och att reagera bör alltid mindre inkräktande och tvingande åtgärder övervägas innan mer tvingande och inkräktande åtgärder vidtas. Diplomatiska, humanitära och andra fredliga medel går alltså alltid före militära interventioner. Om en stat inte kan eller vill skydda sin befolkning, och fredliga medel – såsom kapacitetsuppbyggnad, uttalanden, embargo och sanktioner – inte räcker till, måste det internationella

samfundet agera starkare. I sista hand med våld mandaterat av FN:s säkerhetsråd genom kapitel VII.

PRAKTISK TILLÄMPNING

Utifrån formuleringarna från världstoppmötet 2005 har det pågått en omfattande debatt om hur man ska gå till väga för att tillämpa skyldigheten att skydda i praktiken, var gränsen går för ingripande med olika verktyg, hur man ska försäkra sig om att begreppet inte utvecklas till ett enbart militärt instrument där de förebyggande delarna glöms bort, samt vad som händer då säkerhetsrådet är blockerat. En viktig utveckling inom området var inrättandet av två nya poster inom FN-systemet: en särskild rådgivare för förhindrandet av folkmord (2004) och en särskild rådgivare för skyldighet att skydda (2008). De två har idag ett gemensamt kontor (*Office of the Special Adviser on the Prevention of Genocide, OSAPG*) och arbetar bl a med att tidigt identifiera alarmerande situationer samt att utfärda rekommendationer till generalsekreteraren och världssamfundet. 2014 innehades de två positionerna av Adama Dieng (förhindrandet av folkmord) och Jennifer Welsh (skyldighet att skydda).

När det gäller alarmerande situationer måste bedömningar göras från fall till fall och agerande ska ske i samarbete med relevanta regionala organisationer. OSAPG använder sig av en lista med 14 riskfaktorer för att bedöma ifall det finns risk för något av de fyra angivna brotten. Det rör sig bl a om omständigheter som påverkar ett lands kapacitet att förebygga och förhindra folkmord, tillgång till

illegala vapen, offentligt agerande som uppmuntrar till segregation, strukturerad eller organiserad diskriminering av en grupp baserad på etnicitet, religion eller nationell härkomst samt andra oroväckande företeelser såsom systematiska övergrepp mot en specifik grupp.

Exempel på åtgärder som vidtagits med hänvisning till skyldighet att skydda är ingripanden av världssamfundet i Kenya 2008 och Elfenbenskusten 2011. Samma år agerade säkerhetsrådet i konflikten i Libyen, både genom diplomati, sanktioner, vapenembargo, genom att hänskjuta fallet till den Internationella brottmålsdomstolen i Haag (ICC) och genom att inrätta en flygförbudszon. Syftet var att stoppa omfattande våld mot den libyska befolkningen från Khaddaffiregimen.

SEX RAPPORTER

Generalsekreterare Ban Ki-moon har spelat en viktig roll i omvandlingen av skyldighet att skydda från teori till praktik och har sedan 2009 släppt sex rapporter i ämnet. Dessa har fokuserat på olika delar av principen och granskat samt belyst de bedömningsmekanismer och tillvägagångssätt som idag finns inom FN-systemet. Vidare har brister identifierats och nya arbetssätt har föreslagits för att stärka FN:s förmåga att tidigt bemöta situationer där det föreligger risk för något av de fyra brotten. Efter att varje rapport släppts har diskussioner hållits i generalförsamlingen.

Den senaste rapporten har rubriken *Fulfilling our collective responsibility: International assistance and the responsibility to protect* och debatterades

Närmare en miljon människor har tvingats på flykt av strider i den unga staten Sydsudan. Bilden visar ett flyktingläger utanför huvudstaden Juba som översvämmats efter kraftiga regn.

av generalförsamlingen i september 2014. Rapporten fokuserar på andra pelaren och identifierar de olika aktörer, metoder och principer som finns för att stödja stater genom uppmuntran, kapacitetsuppbyggnad och skyddsbistånd. Under mötet konstaterade flera talare att det snart gått tio år sedan skyldighet att skydda först anammades och att det trots många rapporter och diskussioner om principen finns mycket kvar att definiera och operationalisera.

HÄRIFRÅN OCH FRAMÅT

Trots alla insatser till stöd för skyldighet att skydda är utmaningarna fortfarande stora, särskild när det gäller den tredje pelaren. Vid flera tillfällen har permanenta medlemmar i FN:s säkerhetsråd blockerat agerande genom att använda sin veto. Kina och Ryssland har t ex blockerat agerande i Burma 2011 och i Syrien 2011 och 2012. Det har gjorts med hänvisning till den ursprungliga skrivningen i FN-

stadgan där det står att FN enbart ska ingripa när det finns ett hot mot internationell fred och säkerhet. Dessa fall visar tydligt hur staters och befolkningars säkerhet kan krocka och hur begreppet skyldighet att skydda utmanar FN:s traditionella normer och arbetssätt.

I sin första rapport om skyldighet att skydda, *Implementing the responsibility to protect*, tog Ban Ki-moon upp just vilka alternativ som finns då säkerhetsrådet är blockerat. Han hänvisar bl a till resolutionen om samverkan för fred (*Uniting for Peace*), ett förfarande som innebär att en fråga

hänskjuts till generalförsamlingen som kan fatta beslut om åtgärder. Resolutionen antogs redan 1950 men förfarandet har enbart använts vid enstaka tillfällen. Vidare betonar Ban Ki-moon i sina rapporter möjligheten att ta regionala initiativ för att skydda civilbefolkningar när FN-interventioner är blockerade, eller i samband med FN-interventioner. Globalt-regionalt samarbete är även viktigt för att tidigt identifiera oroväckande situationer och aktivt arbeta med förebyggande insatser.

Human Rights Up Front är ett initiativ från FN:s generalsekreterare Ban Ki-moon som syftar till att öka fokuset på mänskliga rättigheter både i FN-högkvarteret och ute i fält. Bakgrunden är att MR-kränkningar ofta är första tecknet på kriser som kan leda till massiva förbrytelser såsom etnisk rensning och folkmord.

Initiativet lanserades i november 2013 och i dagsläget pågår en omfattande utbildnings-satsning av FN-personalen. Det nya MR-fokuset innebär att förebyggande åtgärder och rutiner för tidig varning (*early warning*) betonas. Se www.un.org/sg/rightsupfront

DET HÄR KAN DU GÖRA:

Stöd FN:s viktiga arbete för mänsklig säkerhet! Här är några förslag på vad du kan göra:

Öka säkerheten – röj en mina!

FN och dess partnerorganisationer jobbar hårt med att röja minerad mark efter väpnade konflikter för att människor ska kunna röra sig fritt och odla sin jord. Svenska FN-förbundet samlar genom sin kampanj Röj-en-mina in pengar till arbetet mot minor i Kambodja. Se www.fn.se/rojenmina eller sätt in ditt bidrag på FN-fondens PG 900079-5. Tack för ditt stöd!

Kräv fler svenska FN-soldater!

FN:s fredsbevarande styrkor är på många platser i världen oumbärliga som garantier för mänsklig säkerhet. Tyvärr är Sverige och andra EU-länder dåliga på att bidra med personal. Skriv till en riksdagsledamot och kräv att Sverige skickar fler soldater till FN-insatser! På www.riksdagen.se/sv/ledamoter-partier finns en karta där du kan se mejladresserna till ledamöter i din valkrets.

Läs på – lär dig mer!

Skyldighet att skydda är en viktig folkrättslig princip som man behöver ha koll på för att förstå debatten om FN:s roll i samband med grova förbrytelser mot folkgrupper. Här kan du läsa mer:

- www.fn.se/R2P
- www.un.org/en/preventgenocide/adviser
- www.responsibilitytoprotect.org

**Bli medlem
i FN-förbundet!**

Ring 08-462 25 40
eller ansök på fn.se

Seminarium inför FN-dagen

Islamiska statens

framfart destabiliserar hel region

Gigantiska flyktingströmmar i Mellanöstern skapar instabilitet och riskerar att dra in fler och fler länder i krig. Det var den dystra bilden som framträdde när FN-förbundet vid sitt årliga seminarium inför FN-dagen arrangerade en debatt om situationen i norra Irak och Syrien.

I panelen ingick journalisten Bitte Hammargren, Syrienkännaren Aron Lund, integrationshandläggaren Ciya Karim, Joakim Vaverka från Utrikesdepartementet samt FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic. Moderator var Daniela Marquardt från Sveriges Radio.

Bitte Hammargren började med att slå fast att beteckningen "Islamiska staten"

(IS) är mycket kontroversiell bland alla muslimer som inte erkänner denna gruppens extrema tolkning av islam. Tyvärr har många unga i Mellanöstern dragit slutsatsen att våld som medel för förändring lönar sig bättre än demokratiska metoder, menade hon, och pekade även på den olösta Palestinakonflikten – "ett bultande sår sedan 60 år tillbaka" – som en förklaring till varför unga söker sig till IS.

INTE MÖTT MOTSTÅND

Aron Lund menade att den främsta orsaken till extremistgruppens framgångar är att den inte mött något starkt motstånd. I de områden i norra Irak och Syrien där IS bredd ut sig råder statskollaps. Men rekry-

teringen från europeiska länder menade han är en icke-fråga jämfört med frågan

Debatt i Stockholms konserthus. Från vänster Daniela Marquardt, Aleksander Gabelic, Aron Lund, Ciya Karim, Bitte Hammargren och Joakim Vaverka.

om hur grannländerna påverkas av kriget i Syrien och Irak och de enorma flyktingströmmar som det givit upphov till:

– Irak har redan dragits in i kriget och nu håller flyktingfrågan långsamt på att dra in även Libanon, Jordanien och resten av Syrien, sade han och fick medhåll från övriga i panelen.

En liten gnista av hopp, menade han, kommer av det faktum att kriget i Syrien nu gått så långt att ingen part längre tror att man kan vinna.

Ciya Karim talade som representant för kurderna och framhöll att varken kurder eller övriga minoritetsgrupper i Irak vill underordna sig en regim som den irakiska eller syriska, som under lång tid använt extremt våld för att tvinga sina undersåtar till lydnad.

– Med de metoderna har det inte gått att skapa någon gemensam irakisk identitet. När USA säger att kurderna ska hjälpa till att hålla ihop Irak känns det som man vill tvinga oss in i ett tvångsäktenskap med någon som vi inte litat på och är rädda för. Vi kurder är 30 eller kanske 40 miljoner och vi vill ha större självständighet. Det är endast så som vi kan känna oss säkra, menade hon.

NYTT SÄNDEBUD

Joakim Vaverka framhöll att det nya Syriensändebudet Staffan de Mistura har en större chans till framgång eftersom han endast är FN:s representant och inte Arabförbundets. Därmed blir det lättare för honom att få med Iran i någon form av fredssamtal vilket är viktigt då detta land spelar en nyckelroll i regionen.

Aleksander Gabelic menade att Sverige bör ta initiativ till en fredskonferens i Stockholm om hur världssamfundet kan och ska agera i Syrien och norra Irak, en idé som fick stöd av övriga panelen.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

BOKTIPS. Syrien brinner av Aron Lund

Syrien brinner (SILC Förlag) är en spännande och utförlig redogörelse för revolutionen mot Assad och det följande kriget. Det som började som en utmaning mot den familj som har suttit på makten i Syrien i över 40 år eskalerade snabbt till en konflikt som har drivit miljontals människor på flykt. Oppositionen mot Assad splittrades mot bakgrund av etniska, religiösa

och historiska spänningar och medan omvärlden såg på utvecklades en mänsklig tragedi. Aron Lund samlar i sin senaste bok samtliga händelseförlopp som är väsentliga för att förstå krisen i Syrien och visar även hur stormaktspolitik har hindrat världssamfundet från att ingripa.

■ Pernilla Bergström

FÖR FRED, SÄKERHET OCH UTVECKLING

FOLKE BERNADOTTEAKADEMIN är en myndighet med den övergripande uppgiften att stödja internationell fredsfrämjande verksamhet. Vårt arbete ska bidra till internationell fred och säkerhet samt förbättra levnadsvillkoren för människor som lever i fattigdom och förtryck.

För att utföra vårt uppdrag rekryterar vi personal till internationella fredsinsatser som leds av t.ex. FN, EU och OSSE. Vi bedriver också utbildning, forskning och metodutveckling. Vidare samverkar vi med en rad svenska och internationella organisationer för att nå bästa möjliga resultat.

**FOLKE
BERNADOTTE
AKADEMIN**

MYNDIGHETEN FÖR FRED, SÄKERHET OCH UTVECKLING

Thomas Hammarberg

Årets FN-vän

Svenska FN-förbundets utmärkelse Årets FN-vän går i år till Thomas Hammarberg som under många decennier kämpat för mänskliga rättigheter.

I motiveringen till Årets FN-vän 2014 står att denne ägnat sitt liv åt att försvara de mänskliga rättigheterna. Det är ingen överdrift. Få kan tävla med Thomas Hammarberg när det gäller MR-uppdrag på hög nivå. Han har genom åren bl a varit generalsekreterare för Amnesty International, svenska Rädda Barnen och Palmecentret, svensk MR-ambassadör, FN-rådgivare för mänskliga rättigheter i Europa, Centralasien och Kaukasus, FN-representant för mänskliga rättigheter i Kambodja, medlem av FN:s barnrättskommitté samt Europarådets kommissionär för mänskliga rättigheter.

FÖRSVARAR UTSATTA

Ett genomgående drag i hans arbete har varit att försvara utsatta grupper som barn, flyktingar och minoriteter. Under senare år har han engagerat sig starkt för romerna och i mars 2014 blev han ordförande för regeringens kommission mot antiziganism.

– När vi ser romska tiggare på våra gator är detta ett bevis på att skriande orättvisor fortfarande finns i Europa. De klarar sig inte i sina hemländer och därför kommer de hit. Det visar på den otroliga nöd som

de lever i.

– Jag brukar stoppa lite pengar i fickorna på morgonen och sedan delar jag ut dem bland de tiggare som jag går förbi. När pengarna är slut så är de slut och då har jag inte dåligt samvete för det, säger han.

Svenska staten måste stödja de positiva krafter som finns i dessa länder och här på hemmaplan bör kommunerna ordna tak över huvudet för de tiggare som kommer, menar han vidare.

GLAD OCH HEDRAD

Thomas Hammarberg är glad och hedrad över att bli uppmärksammas som FN-vän. Världsorganisationen har haft en enorm betydelse just när det gäller arbetet för mänskliga rättigheter, betonar han. Viktiga principer har spikats i olika konventioner som sedan blivit verktyg för civilsamhälle och andra goda krafter.

– Barnkonventionen har blivit en succé! Tidigare var barnfrågor inte politiska utan betraktades som välgörenhet – idag är de en viktig punkt högt uppe på den politiska agendan!

Andra områden där han anser att FN gjort och alltjämt gör stor skillnad är det humanitära arbetet i fält liksom de

Foto: Oia Westerberg/TT

Det är viktigt att romer som kommer till Sverige från andra länder inte också här utsätts för kränkningar och hatbrott, säger Thomas Hammarberg.

fredsbevarande styrkorna.

Men en sann vän kommer också med konstruktiv kritik, framhåller Hammarberg. Beslutsfattandet i FN måste bli mer representativt och återspegla dagens maktförhållanden. Vidare är vetorätten i säkerhetsrådet ett stort problem.

– Så finns det väl även en del byråkrati, men det gör det ju även i EU och många andra organisationer. Ibland tycker jag att man riktar överdrivet mycket kritik just mot FN, säger han.

– Det är ju inte heller konstigt att det uppstår friktion och kulturkrockar när man måste rekrytera medarbetare från alla länder i hela världen. Att få ett sådant maskineri att fungera är inte så lätt men något som man måste leva med om vi ska ha en organisation för globalt samarbete.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Jan Eliasson mötte organisationer

Vi lever i en orolig tid med humanitära kriser som växer oss över huvudet. Det gör internationellt samarbete viktigare än någonsin.

Det sa FN:s vice generalsekreterare Jan Eliasson när han i november träffade svenska organisationer vid ett möte i Stockholm arrangerat av Svenska FN-förbundet. Eliasson höll ett anförande där han redogjorde för världsläget och de utmaningar som FN står inför. Han betonade

sambandet mellan fred, utveckling och mänskliga rättigheter och underströk att det är nödvändigt att jobba med dessa tre dimensioner samtidigt. Saknas en av komponenterna blir hela samhällsbygget instabilt.

I tider av kris finns det två alternativa vägar, menade han. Man kan välja att titta inåt och söka tryggheten i den egna gruppen eller att öppna sig mot omvärlden och se samarbete med andra som en

möjlighet. ”Samhällen som tar till sig denna utåtriktade strategi tror jag blir starkare och bättre rustade för den värld vi lever i”, sa Eliasson. Sådana samhällen är också bättre för internationell fred och säkerhet, fortsatte han, och slog fast att goda internationella lösningar även ligger i de enskilda nationernas intresse.

Se hela anförandet på www.fn.se.

■ AnnaLena Karlsson Andrews

Eldsjäl för Västsaharas kvinnor blev Årets FN-supporter

Sonja Gardefjord fick i oktober ta emot priset som årets FN-supporter för sina insatser inom FN-rörelsen i Sverige.

Som aktiv medlem i Svenska FN-förbundet i över 20 år har Sonja hunnit med att göra mycket. Hon har både tagit egna initiativ och stått bakom andra, framförallt unga, i deras åtaganden. Särskilt har hon arbetat för kvinnors och ungas rättigheter.

Årets FN-supporter är född och uppvuxen i Stockholm. Hon har tre barn och åtta barnbarn, och har arbetat inom sjukvården som personalansvarig. På sin fritid har hon suttit i Stockholms FN-förenings styrelse och som ordförande i Stockholms FN-distrikt. Andra har beskrivit henne som en eldsjäl som kämpar utan att framhålla sig själv.

– Det handlar om att sprida budskap om vad FN står för och vill göra, säger Sonja om FN-förbundet.

Själv ser hon också många personliga vinster från sitt aktiva medlemskap. Genom FN-förbundet har hon fått träffa många intressanta människor, unga som gamla.

1998 kom Sonja i kontakt med en västsaharisk kvinna som rest till Stockholm för att be om hjälp åt kvinnorna i flyktingläger i Algeriet. Efter detta hölls en nordisk konferens som ledde till att Sonja tillsammans med andra bildade en kommitté för Västsaharas kvinnor.

Hon har sedan dess varit en kraftfull röst för Västsaharas kvinnor och för Västsahara i dess kamp i att bli erkänd som en stat. Men hon har också engagerat sig för flickor och kvinnor i Sverige, bl a genom ordförandeskap i Tensta

Årets FN-supporter Sonja Gardefjord tillsammans med FN-förbundets generalsekreterare Linda Nordin och ordförande Aleksander Gabelic.

kvinnor- och tjejjour.

– Jag har kanske mest intresserat mig för kvinnors och barns rättigheter. Projektet Flicka som förbundet driver anser jag vara oerhört viktigt, säger Sonja.

Ett starkt minne är en kall novemberkväll då Stockholms FN-förening m fl tände ljus på Sergels torg för att uppmärksamma 25 november, internationella dagen för avskaffandet av våld mot kvinnor. Nu vill Sonja engagera fler män i kampen för en rättvis och jämlik värld, och på frågan om hur länge hon kommer att hålla på svarar hon med ett leende ”Ända till slutet”.

– Man får inte ge sig, det går att påverka.

■ Text och foto: Caroline Richardsson

► PÅ GÅNG.

INFORMATION FRÅN SVENSKA FN-FÖRBUNDET

Världshorisont som julkupp

Ge bort en prenumeration på Världshorisont i julkupp! För 190 kr får du ett snyggt presentkort med kuvert samt fyra nummer av tidningen i mottagarens brevlåda under 2015. Välkommen med din beställning senast den 12 december till varldshorisont@fn.se

Bli medlem på sms!

Nu finns det ett nytt alternativ för att bli medlem i FN-förbundet – genom sms! Sms:a FNUNG till 72909 för att bli ungdomsmedlem (9 kr/mån) och

FNMEDLEM för att bli ordinarie medlem (16 kr/mån).

Kommande ABC-kurser

16/1: A-kurs i Göteborg
13/2: A-kurs i Stockholm
18/2: B-kurs i Stockholm (MR)
21/2: B-kurs i Lund (MR)
28/2: B-kurs i Göteborg (utveckling)
13/3: A-kurs i Umeå
27/3: B-kurs i Malmö (fred)
25/4: B-kurs i Stockholm (utveckling)
Läs mer på www.fn.se/utbildning

SweMUN 2015

Välkommen till SweMUN 2015 – FN-förbundets årliga nationella FN-rollspel! Det arrangeras 24-26 mars i Tidaholm, i

samarbete med vår FN-skola Rudbecks-gymnasiet. Under SweMUN får gymnasieungdomar från hela Sverige agera diplomater för ett land och diskutera aktuella internationella frågor.

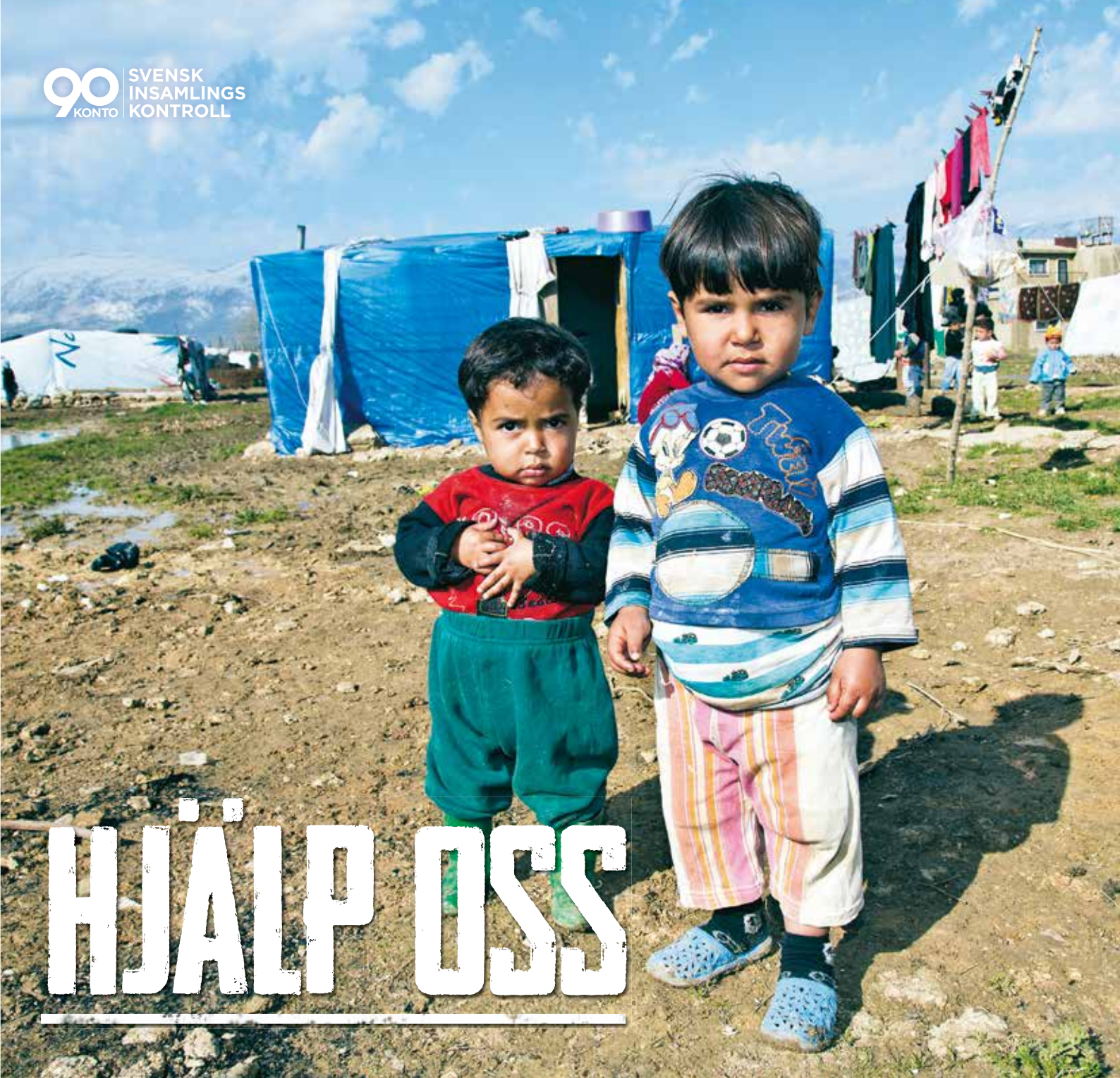
Välkommen med din anmälan! För mer information samt anmälan: www.fn.se/swemun

Kongress 2015

Svenska FN-förbundets kongress äger rum i Göteborg den 13-14 juni 2015. Läs mer på www.fn.se/kongress2015

Personality

Linda Åhré är ny handläggare för fred, säkerhet och nedrustning.

HJÄLP OSS

I Bekaa-dalen i östra Libanon bor tusentals fattiga flyktningfamiljer från Syrien i enkla tältbostäder som inte kan stå emot den vinter med snö och kyla som snart råder där nu. Vi förser därför nyanlända familjer med "vinter-kit" som består av en vattentät presenning, värmebevarande "golv" + golvmatta samt utrustning för reparationer/förstärkning av tälten. Dessutom hjälper vi dem att ordna med enkla toaletter, vattentankar och annat som gör deras tuffa situation lite mer dräglig.

Vår insats är inriktad på familjer som inte har råd att hyra en riktig bostad utan tvingas bo i något av alla de informella små tältläger som har vuxit fram överallt. Behoven är enorma, för det

anländer ständigt nya familjer. Det är faktiskt en fråga om liv och död för många av dem. Gör vad Du kan – nu.

Du kan ge en öronmärkt gåva till denna insats på vårt pg 90 00 21-7. Skriv "Akuthjälp-Syrien". Eller SMS:a Akuthjälp100 till 72 980 så skänker du 100 kronor. Läs mer på lakarmissionen.se

Läkarmissionen
Förändrar framtiden för utsatta människor

Foto: Markus Hansson

Samarbetsövningar i en skola i Degeberga på FN-dagen.

Mångfasetterat när FN-dagen firades i Kristianstad

Kristianstads FN-förening firade i år FN-dagen i Degeberga. I samverkan med församling, byalag och en rad av ortens föreningar firade vi med fackeltåg och mingel i församlingshemmet. Där bjöds det på god soppa med bröd. Tal hölls av Jens Petersson från FN-förbundet samt ekoteologen Carl-Henrik Henriz. Det hela avslutades värdigt med en nära 200 röster stark kör som sjöng "I natt jag drömde".

På FN-skolan Söderportgymnasiet hölls en paneldebatt om aktuella utrikespolitiska frågor

mellan företrädare från de politiska ungdomsförbunden. På föreningens medlemsskolor i Degeberga och Öllsjö inleddes dagen med samling av elever och personal kring hissande av FN-flaggan, gemensam sång och sedan temadag om olika FN-frågor. Eleverna fick bl a genomföra samarbetsövningar såsom att ta sig igenom ett tänkt minfält.

*Ing-Britt Pettersson Nyholm
Kristianstads FN-förening*

om FN i samband med ett frukostmöte. Därefter fanns föreningen på stadsbiblioteket med ett informationsbord.

Haparanda FN-förening hade i god tid bjudit in Emerich Roth till sitt FN-dagsfirande. En föreläsning på en skola och samtal med eleverna med en inledande filmvisning om Emerichs liv rönt stort intresse bland såväl elever som lärare. Kvällsprogrammet inleddes med ett anförande om FN:s roll i världen idag av FN-föreningens ordförande Lars Suo. Två av gymnasisterna berättade om den resa till Auschwitz som arrangerades av FN-föreningen i våras och de intryck som den gav. Den avgångne ordföranden Harald Dahlgren som suttit i ungefär 25 år avtackades med tal och blommor.

Foto: Alexander Gottfridsson

Niklas Carlsson delar ut Kalmar läns FN-distrikts och Kalmar/Ölands FN-förenings pris.

I samband med FN-dagen delades ett pris ut i Kalmar för tredje gången. Priset är instiftat av **Kalmar läns FN-distrikt** och **Kalmar/Ölands FN-förening** och gick detta år till Torslunda församling med motiveringen att den under snart ett decennium gett ett aktivt stöd till arbetet med att hjälpa föräldralösa flickor i Burkina Faso. Priset delades ut av Niklas Carlsson, ordförande i distriktet och föreningen. Flera FN-föreningar i distriktet passade på delta på detta arrangemang, bl a **Oskarshamns FN-förening** som bjöd alla sina medlemmar till detta.

FN-förbundets utställning om millenniemålen visades upp på ett kulturhus av **Kungsbacka FN-förening** i samband med FN-dagen och kringliggande veckor. På FN-dagen anordnades en ljusfest och en skrivtävling för att belysa FN:s arbete i världen. De bjöd på förfriskningar och tilltugg, och alla barn som kom fick flaggor och ballonger. Föreningens ordförande Eva Ringdahl hälsade alla välkomna och höll ett tal om FN och FN:s arbete. Därefter läste medlemmen Jonas Mbonge sin novell "I min vrå". Avslutningsvis hölls en konsert.

Köpings FN-förening firade FN-dagen på högstadieskolan Scheele i samarbete med lokala Unga Örnar. Skolans rektor hälsade alla välkomna och tackade för initiativet. FN-

HÄR FÖLJER ETT URVAL AV HUR FN-FÖRENINGAR OCH FN-DISTRIKT RUNT OM I SVERIGE UPPMÄRKSAMMADE FN-DAGEN:

Blekinge läns FN-distrikt och **Olofströms FN-förening** bjöd FN-dagen till ära in till föreläsning med Dr Muhammad Abdullah som tidigare varit konsult för FN och nu jobbar som läkare i Olofström. Föreläsningen handlade om hur vi alla kan bidra till att göra världen bättre. Man bjöd även på visning av filmen "På väg till skolan".

Borlänge FN-förening firade FN-dagen med tal, sång, bildvisning och god förtäring. Man passade även på att uppvakta den lokala grenen av Internationella kvinnoförbundet med en FN-fana vid dess 25-årsjubileum.

FN-dagen uppmärksammades av **Eskilstuna FN-förening** genom ett föredrag på S:t Eskils gymnasium. Senare på kvällen anordnades ett event på temat millenniemålen.

Falu FN-förening deltog på FN-dagen vid Dalateatern där lunchföreställning "Med sikte på fred" framfördes för ett hundratal åhörare. FN-föreningen var på plats med FN-fanan,

information och inbjudan till sina kommande studiecirklar.

FN-dagen firades av **Gotlands FN-distrikt** och **Gotlands FN-förening** genom en manifestation på stan. Pengar samlades in till *Skolmat blir kunskap* och man samtalade med förbipasserande. På kvällen genomfördes en föreläsning under ledning av Caroline Richardsson från FN-förbundet. Besökarna bjöds på fika och passade på att ställa intressanta frågor.

Gävle FN-förenings ungdomssektion anordnade i samarbete med en skola en globaldag för gymnasiets internationella klasser. Dagen innehöll föreläsningar om ett fistulasjukhus i Etiopien, könsstympning och förhållanden inom kakaobranschen. Dessutom samlade man in jackor till nyanlända flyktingar. Eleverna hade förberetts genom studier av utvecklings-teorier och fick på plats möjlighet att tycka till om utvecklingsagendan post 2015. **Gävle FN-förening** inledde FN-dagen med att informera

föreningens ordförande Ingvar Widell höll ett anförande om FN:s betydelse. Därefter följde en musikföreställning om rätten att vara den man är och om att vi själva väljer hur vi är mot varandra. Det hela avslutades med att man gemensamt gick ut till flaggstången för att hissa FN-flaggan.

Laholms FN-förening firade FN-dagen i dagarna två genom besök av FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic. På kvällen möttes man i FN-föreningens Fair Trade shop för att samtala om FN:s viktiga roll i en orolig värld. Dagen efter höll Gabelic en föreläsning för alla gymnasieelever på Osbecksgymnasiet om FN och flyktingar i världen och Sverige. Vikten av tolerans betonades.

Landskrona FN-förening firade FN-dagen i Ottarps kyrka där prästen Per Johansson som tidigare jobbat i FN-tjänst ordnade en uppskattad afton på ett eget påhittigt sätt. Körer sjöng och föreningens ordförande Tor Johansson höll tal för 150 besökare.

Andja Kokalovic och Aleksander Gabelic vid Laxå FN-förenings utställning om Västpapua.

Laxå FN-förening tillsammans med **Örebro läns FN-distrikt** firade FN-dagen med invigning av den utställning om Västpapua som föreningen tagit fram som en avslutning på sin studiecirkel på temat. Thomas Petersson vars böcker legat till grund för studiecirkeln var också den som klippte invigningssnöret. Sedan tog FN-förbundets ordförande Aleksander Gabelic över och talade om nuläget i världen.

Lidköpings FN-förening tjuvstartade FN-dagsfirandet i en fullsatt bibliotekssal med Pierre Schori som föreläsare. Mötet filmades och ligger ute på kommunens hemsida. Själva FN-dagen firades med en skolaktivitet och ett möte i biblioteket med en nybildad ungdomsgrupp. De arrangerade en kortfilmslunch och på kvällen ett samtal om tolerans och öppenhet. FN-föreningens ordförande Agne Gustafsson kalasade tillsammans med ett 50-tal ungdomar på en tårta i form av en FN-flagga. Man hade även besök av Kewal Ram från Pakistan som tidigare varit skuldslav vid en mattfabrik.

Temat för **Ljunghy FN-förenings** FN-dagsfirande var flickor och barnäktenskap. Föreningen använde sig av FN-förbundets Flickautställning på en gymnasieskola. FN-förbundets Pernilla Bergström föreläste och man tittade på kampanjens film *Ana fyller 14*. Därefter följde diskussion under fika.

Luleå FN-förening uppmärksammade FN-dagen med domkyrkoförsamlingen genom en manifestation för fred, frihet och rättvisa i världen. Flickors och kvinnors rättigheter, IS och situationen i Syrien belystes i ett tal av **Norrbottens läns FN-distrikts** ordförande Anette Garney. Kommunfullmäktiges ordförande talade om kommunens mottagande av ensamkommande flyktingbarn. Kollekten gick till Syrieninsamlingen.

Lunds FN-förening uppmärksammade i samarbete med andra lokala föreningar att FN förklarat 2014 som ett solidaritetsår med det palestinska folket, och anordnade på detta tema ett möte om vad som nu händer i Palestina.

Malmö FN-förening fokuserade under FN-dagen på unga människors roll i FN-förbundet och FN. FN-förbundets Albert Askeljung var på plats för föreläsning och samtal.

I **Mjölby-Motala FN-förening** firades FN-dagen genom ett fackeltåg tillsammans med scouterna. Ett FN-dagstal hölls i en kyrka av FN-föreningens ordförande Kristina Post. Dagen efter arrangerades ett seminarium med rubriken "Tiggarna - medmänniskor nära oss". Den röda tråden under dagarna var att vi bygger fred runtom oss om vi bejakar FN:s grundvärderingar.

Kunskap och lek var i centrum när **Nacka FN-förening** för femte gången delade ut sitt pris i samband med FN-dagen. Vinnare var Marianne och Lars Egnell som fick priset för sina insatser med att skapa lekfulla äventyrsspår baserade på kunskap. Det bjöds även på fredskonsert med sånger från olika håll i världen. Pengar samlades in till Syrien.

Nedansiljans FN-förening arrangerade tillsammans med en kulturförening ett brett program i fredens tecken på FN-dagen. En kör inledde och Ida Neuman berättade sedan om sina erfarenheter från åren som folkhälsoplanerare åt Unicef i Östafrika. Därefter följde föreställningen "Med fred i sikte". Kvällen avslutades med stående ovationer från en fullsatt salong med över hundra besökare. Pengar samlades in till Flicka.

Norrtälje FN-förening uppmärksammade FN-dagen genom ett panelsamtal om hur man kan

Camilla Ottander och Anders Tiger från Nacka FN-förening delar ut priset "Små steg mot fred".

förebygga krig. FN-förbundets Linda Åhré medverkade genom att lyfta fram de förebyggande aspekterna i begreppet skyldighet att skydda.

Nybro FN-förening stod hela FN-dagen vid en matbutik och sålde Krav- och Fairtrademärkt kaffe. Man passade även på att informera om FN. Det hela gav ett fint gensvar. Fagerslätt-skolan hade temavecka om FN vilken avslutades med en fredskonsert.

Nyköpings FN-förening uppmärksammade FN-dagen på en gymnasieskola. Eleverna Siri Voghera och Therese Sandberg visade en egen film om sitt besök i byn Yalambojoch i Guatemala. I filmen återges gripande berättelser av bybor. Filmen och de goda erfarenheterna kommer nu att erbjudas andra skolor.

Sotenäs FN-förening deltog med en monter på en av kommunens mässor. Ett par dagar senare anordnades ett välbesökt FN-dagsfirande i församlingshemmet i Kungshamn. Föreningens ordförande Margaretha Feldt förmedlade olika anledningar att vara med i en FN-förening samt visade bilder och berättade om sin resa under sommaren till föreningens projekt i norra Nicaragua.

I samband med FN-dagen och den globala aktionsveckan för ett världsparlament arrangerade **Stenungsund, Tjörn och Orust FN-förening**

Stenungsund, Tjörn och Orust FN-förening anordnar en manifestation för ett världsparlament.

en manifestation för global demokrati och alla människors lika värde.

FN-familjen i Sverige i samarbete med **Stockholms FN-förenings studentsektion** belyste på FN-dagen genom föreläsningar och panelsamtal aktuella frågor inom FN:s arbetsområden fred och säkerhet, utveckling och mänskliga rättigheter. Arrangemanget ägde rum på Stockholms universitet.

Foto: Linn Westlund

Strängnäs FN-förening firade FN-dagen med facklor, konsert och tal.

Strängnäs FN-förening uppmärksammade FN-dagen med tal och konsert tillsammans med 300 medmänniskor i Mariefreds kyrka. Talen fokuserade på FN:s arbete i världen, dess framgångar såväl som utmaningar, men även på anti-rasism och allas lika värde. Unga talanger bjöd på sång och musik som spred glädje.

Sydvästra Skånes FN-förening visade med anledning av FN-dagen en fotoutställning under ett par veckor. Utställningen handlade om föreningens projekt i Malawi. Under FN-dagsveckan presenterades föreningen på sex olika bibliotek.

Fredssånger och kvinnors rätt satte **Södra Dalarernas FN-förening** fokus på under FN-dagen i Säter. - Man behöver bli sedd för att veta att man lever, sa Ann-Britt Grünwald i sin reflektion om kvinnors rättigheter. Cecilakören bjöd på sånger som berörde vilket varvades med dikter från skolbarn som uttryckte sina tankar om fred och vilken värld de vill leva i.

Tierps FN-förening uppmärksammade FN-dagen genom en sammankomst på ett bibliotek. Två skolelever höll anföranden om mänskliga rättigheter i Iran. Åhörarna ställde frågor och diskuterade. Därefter följde ett bildspel om Dag Hammarskjöld och det bjöds på fika.

Torsby FN-förening visade en utställning om *Röj en mina* på en högstadieskolas bibliotek. Eleverna gick en tipspromenad där de svarade på frågor om sådant de läst om på utställningen. Många elever ville delta och de med alla rätt fick en bläckpenna.

Foto: Lena Eriksson

Ljusmanifestation av Trollhättans FN-förening för att uppmärksamma kvinnor som dör i samband med graviditet och förlossning.

Trollhättans FN-förening firade FN-dagen i dagarna två. På en informationsträff uppmärksammade de Unicefs arbete runt om i världen. Tillsammans med den lokala UN Women-gruppen höll FN-föreningen en tyst manifestation där 42 gravljus tändes för att uppmärksamma det antal kvinnor som dör per timme på grund av komplikationer i samband med graviditet och förlossning.

FN-dagen firades på ett museum av **Uddevalles FN-förening**. Elever från en musikklass sjöng och Kiomars Heydar från föreningen talade om det aktuella temat FN och Syrien. Arrangemanget var fullsatt och pengar samlades in till Syrien.

Umeå FN-förening uppmärksammade FN-dagen i ett glashus som finns på ett av Umeås mest besökta torg. FN-förbundets Eva Brattander höll ett tal om aktuella utmaningar för FN och vikten av lokalt engagemang. Under hela dagen fanns FN-föreningen tillgänglig för förbipasserande. FN-förbundets millenniemålsutställning visades och en omröstningsstation om utvecklingsagendan post 2015 fanns på plats.

Uppsala läns FN-distrikt och Uppsala FN-förening delade på FN-dagen ut Uppsala Fredspris. Priserna var uppdelade i kategorierna fredsfrågor och mänskliga rättigheter, miljö- och klimatfrågor samt ungdomssatsning. I samarbete med Utrikespolitiska föreningen i Uppsala anordnade FN-föreningen även ett panelsamtal om FN:s fredsbevarande arbete där Linda Åhré från FN-förbundet deltog.

Varbergs FN-förening bjöd på fredsmingel på FN-dagen.

Varbergs FN-förening bjöd FN-dagen till ära på en lång rad aktiviteter såsom fredsmingel, musik av ett ungdomsband, omröstning om det viktigaste millenniemålet, livliga diskussioner vid fiket med FN-bakelser, ungdomsproducerad kortfilm, hennamålning och medlemsvärning. De var på en ny mötesplats för ungdomar och samlade även in pengar till *Skolmat blir kunskap*.

På FN-dagen spred Carolina Klüft hopp i Vårgårda tack vare **Vårgårda FN-förening** i samarbete med den lokala delen av Naturskyddsföreningen. På efterföljande mingel bjöds det på macka och såldes lotter till förmån för *Flicka*. FN-föreningens vice ordförande Thomas Johansson intervjuade Klüft om hennes engagemang. - Hopplösheten är förlamande. Jag väljer att se livet ur det hoppfulla perspektivet och tror att vi alla tillsammans kan bidra till en rättvisare och mer hållbar värld, sa Carolina Klüft.

Flera hundra barn gick i rader in i Grönlands-parken i Malung där **Västerdalarnas FN-förening** inbjudit till firande av FN-dagen. Det innehöll sånger och dikter skrivna av barn och avslutades med det årliga ballongsläppet. Jan Kapla från FN-föreningen hälsade välkommen och höll i arrangemanget. Det kyliga och regniga vädret jagades bort av barnens engagemang och glädje. Se gärna firandet som filmklipp på TV Malung-Sälen.

Växjö FN-förening uppmärksammade FN-dagen genom en föreläsning på stadsbiblioteket om FN:s tre grundpelare. Efter frågestunden bjöds det på mingel med bokbord. Pengar samlades in till *Flicka* och *Skolmat blir kunskap*.

Örebro FN-förening deltog på en större freds-konferens på FN-dagen. Där medverkade bl a Dr Denis Mukwege från DR Kongo med ett gripande tal. Från FN-förbundet fanns Linda Nordin på plats med en föreläsning och kampanjen *Flicka* visades upp.

Östhammars FN-förening uppmärksammade FN-dagen med att föreningens ordförande Ingeborg Sevastik besökte en lågstadieskola. Där uppmärksammades barnkonventionen, fredspristagaren Malala Yousafzai och alla barns rätt att gå i skolan.

SKRIV TILL LANDET RUNT:

Redaktör: Eva Brattander

E-post: eva.brattander@fn.se

Telefon: 08-462 25 53

ALEKSANDER GABELIC
ORDFÖRANDE I SVENSKA FN-FÖRBUNDET:

MÄNSKLIG SÄKERHET AVGÖRANDE FÖR FN:S TROVÄRDIGHET

FN skapades av stater och deras regeringar och ledare för internationell fred och säkerhet. Världen har förändrats mycket sedan FN:s tillkomst 1945. I dag är 193 stater medlemmar. Perspektivet har flyttats från staters säkerhet till mänsklig säkerhet. Under de senaste åren har begreppet mänsklig säkerhet vunnit stöd i FN och fått en bredare betydelse som handlar om vilken typ av samhällen vi ska bygga.

Om världen ska utvecklas i en riktning som skapar förutsättningar för ett bra liv för alla så måste världens länder ta ett större ansvar för hållbar utveckling. Jag funderar ofta på vad klimatutmaningarna kommer leda till i form av nya beslut som ger konkreta resultat för fattiga länder som redan i dag påverkas av översvämningar och naturkatastrofer.

Mänsklig säkerhet handlar för mig också om att alla ska få möjlighet till utbildning, hälsovård, mat och arbete och leva i en hälsosam miljö. Vi vet att millenniemålen har bidragit till att miljontals människor har fått det bättre men sanningen är också den att över en miljard människor inte får äta sig mätta varje dag.

Ebolakatastrofen visar hur viktigt det är med långsiktig utveckling och behovet av ett bättre fungerande FN i fält. De drabbade länderna i Västafrika är en påminnelse om att världen måste göra mycket mer för att utveckla fungerande hälsovård och samhällen som ger mänsklig säkerhet i vardagen. Här räcker inte fler seminarier eller tomma ord. Sveriges nya regering har deklarerat att FN-politiken ska få en tydligare roll. Det är välkommet. Vi FN-vänner

vill se visioner, nytänkande och handling. Mänsklig säkerhet bör vara en naturlig och prioriterad del i denna nysatsning på FN.

Faktum är också att miljontals människor varje dag känner rädsla för att bli straffade eller fängslade på grund av åsikter, religion, etnicitet eller sexuell läggning. Det är också väl dokumenterat att korruption och dysfunktionella rättsystem dagligen drabbar vanliga människor hårt i alltför många länder.

I arbetet för nya hållbarhetsmål som FN:s medlemsländer ska besluta om nästa år krävs än mer fokus just på människors situation i vardagen. Det handlar om FN:s trovärdighet och de ledande politikernas ansvar.

Glömmer vi det kommer oro, konflikter och gamla trötter att återupplivas och nya skapas vilket leder till utrymme för destruktiva och våldsamma krafter med än mer död och lidande som resultat. Situationen i Syrien och Irak är exempel på länder med stort mänskligt lidande.

Vi ser även stora spänningar i flera länder i Europa med social oro och politiska partier som använder situationen för att projicera sitt missnöje mot invandrare och minoriteter.

Världen står vid ett vägsval. Omsorg om mänsklig säkerhet måste återspeglas i de nya hållbarhetsmålen. I detta arbete har FN en central roll. Om de fina orden ska bli verklighet för fler behövs världens folkrörelser i arbetet för en bättre värld.

Nästa nummer

... av Världshorisont blir ett
temanummer om flickor och kvinnor.
Det kommer i brevlådan den 2 mars.

Listan över orättvisor och kränkningar som särskilt drabbar flickor och kvinnor är lång. För flickornas del handlar det bl a om könsstämpning, bristande skolgång, arbete i hemmet och barnäktenskap. Diskrimineringen fortsätter upp i vuxen ålder och leder till att en stor del av världens kvinnor alltjämt är utbildade, utnyttjade, fattiga och maktlösa. Samtidigt verkar många aktörer för en förändring och i många bemärkelser är världens flickor och kvinnor på frammarsch.

Foto: FNMark Garden

Världshorisont är tänkt som ett redskap för att sprida kunskap om FN och globala frågor, och väcka människors engagemang. Beställ extra exemplar av tidningen och dela ut dem bland familj, vänner och kollegor eller andra intresserade! Skicka din beställning till varldshorisont@fn.se!

GÖR NÅGOT ENASTÅENDE. KÖP JULKLAPPEN SOM STOPPAR BARNÄKTENSKAP.

Armbandet End Child Marriage 299:-

EN
BÄTTRE
VÄRLD

En av tre flickor i fattiga länder gifts bort som barn. Därför är var tredje sten i det här unika armbandet ersatt med en oslipad bergskristall. Det representerar varje flicka som nekas sin rätt till en barndom. Stöd oss i kampen och låt armbandet bli årets julgåva för en bättre värld.

**Stöd kampanjen
och gör skillnad!**

Sms:a JUL till 72 909 så skänker du 50:-
eller skänk valfritt belopp via
www.fn.se eller pg 90 00 79-5.
Märk inbetalningen med JUL.
Följ FN-förbundets kampanj på
[www.facebook.com/
stoppabarnaktenskap](https://www.facebook.com/stoppabarnaktenskap)

**END CHILD
MARRIAGE**

EN KAMPAJ AV SVENSKA FN-FÖRBUNDET
I SAMARBETE MED SNÖ OF SWEDEN
Beställ på www.fn.se/butik